

Tekstitaitovastaus ja essee – eroja ja yhtäläisyyksiä

	Yhtäläisyyksiä	Tekstitaitovastaus	Essee
TEHTÄVÄN- ANNOT	Tehtävänannon lukeminen, analysoiminen ja sen noudattaminen on tärkeää, koska arvioinnissa lähdetään liikkeelle siitä, vastaako tekstin sisältö tehtävänannon määräystä.		
ALOITUS	Molemmat tekstit voi aloittaa suoralla viittauksella pohjatekstiin.	Vastauksen alussa viitataan pohjatekstiin. Täydellinen lähdeviittaus ei ole välttämätön, koska lukija tuntee pohjatekstin.	Esseen aloitus houkuttelee ja esittelee tekstin aiheen sekä vihjaa kirjoittajan näkökulmasta. Aloituksen on vastattava tyyliään muuta esseettä. Pohjatekstiin viitataan kertomalla olennaiset tiedot. Esseen lukija ei tunne pohjatekstiä.
TEKSTIN RAKENNE	Kaikki kappaleet rakentuvat idea-, ydin- eli aihevirkkeen pohjalta. Muut virkkeet perustelevat, kuvailevat, taustoittavat, antavat esimerkkejä tms. Ideavirke on usein abstraktimpi kuin muut kappaleen virkkeet. Jokaisessa kappaleessa käsitellään yksi asiakokonaisuus. Tekstin kappaleet sidostuvat toisiinsa siirtymävirkkeillä tai erilaisilla kytköksellä.	Usein kappaleen ensimmäinen virke on ideavirke, jonka esittämää havaintoa muut kappaleen virkkeet perustelevat tekstihavainnoilla ja eritellyllä. Vastausteksti etenee loogisesti.	Essee rakentaa etenevän ajatusketjun, jossa edetään kohti kirjoittajan omaa näkemystä. Esseen sisältö ja rakenne luovat ehjän kokonaisuuden.

	Yhtäläisyyksiä	Tekstitaitovastaus	Essee
SISÄLTÖ	Sisältö vastaa tehtävänannon määräyksiä.	Vastaus perustuu niihin havaintoihin, joita opiskelija tekee pohjatekstistä. Vastaus näyttää, mitä opiskelija tietää tietynlaisesta tekstilajista, miten hän osaa lukea erilaisia tekstejä ja mitä merkityksiä hän löytää teksteistä sekä miten hän osaa ryhmitellä havaintojaan ja mitä niistä päätellä.	Ansiokkaassa esseessä kirjoittaja kertoo oman perustellun näkemyksensä tehtävänannon aiheesta. Hän avaa uusia näkökulmia ja luo asioiden välisiä yhteyksiä, perustelee mielipiteensä ja antaa esimerkkejä todellisuudesta – hyvä essee antaa lukijalleen elämyksen.
AINEISTON KÄYTTÖ	Tehtävänantoon liittyvää aineistoa on hyödynnetävä omassa tekstissä. Pohjateksti on luettava tarkasti ja analysoitava tekstilajille sopivalla tavalla.	Vastaustekstissä osoitetaan, kuinka hyvin kokelas osaa tulkita tekstin ydinasioita. Tulkinta perustellaan täsmällisellä analyysillä. Tärkeää on ottaa huomioon aineiston tekstilaji ja sen tulkintaa ohjaileva vaikutus.	Tehtävänanto määrittää, miten pohjatekstiä on hyödynnettävä. (ota kantaa, pohdi tekstin pohjalta, hyödynnä) Aineistoa esitellään lukijalle, joka ei sitä tunne. Esseen kirjoittajan täytyy itse päättää, kuinka kattavasti pohjatekstiä esitellään ja analysoidaan.
LOPETUS		Vastaustekstin lopussa voi nostaa esiin kokoavan päätelmän. Erillistä lopetuskappaletta esseen tavoin ei välttämättä tarvita.	Esseen lopetuskappale on lyhyt ja se kruunaa kokonaisuuden. Hyvässä lopetuskappaleessa on usein tiivis, oivaltava päätösvirke.
OTSIKOINTI	Molemmat tekstit on otsikoitava.	Otsikko kertoo tehtävänannon aiheen ja kenties myös kirjoittajan näkemyksen siitä.	Otsikko kertoo esseen sisällöstä ja tyylistä sekä houkuttelee lukijaa tarttumaan tekstiin. Otsikointiin kiinnitetään huomio arvioinnissa.
KIELI	Hyvä, selkeä ilmaisu auttaa viestin välittämisessä. Kielen ja ilmaisun heikoudet laskevat arvostusta.	Vastaustekstissä käytetään täsmällistä, neutraalia asiantyyliä, jos tehtävänanto ei edellytä muuta.	Esseessä voi käyttää värikkäitä, ilmaisuvoimaisia, harvinaisiakin sanoja ja kuvailmauksia. Tyyliä voi leikitellä, mutta ei itsetarkoituksellisesti. Hyvä tyyli on pakotonta.